

SADRŽAJ BROSURE

Investicioni potencijali

Statistički podaci

Pravni okvir

Autor: Advokatsko društvo IBRAHIMOVIĆ & CO

Brčko | Sarajevo | Beograd

Telefon: 049/206-182

Email: info@ia-lawfirm.com

Web: <https://ia-lawfirm.com/>

BOSNA I HERCEGOVINA

Vodič za investiranje

Sadržaj

- ❖ Geografske karakteristike i klimatski uslovi
- ❖ Šumski, rečni i energetska potencijal
- ❖ Pravno uređenje
- ❖ Makroekonomski pokazatelji
- ❖ Industrijski potencijal
- ❖ Tržišni prioriteti i mogućnosti
- ❖ Zaštita stranog ulaganja i trgovinski sporazumi
- ❖ Carinske povlastice
- ❖ Slobodne zone
- ❖ Porezi u Bosni i Hercegovini
- ❖ Doprinosi
- ❖ Konkurentniji troškovi rada u odnosu na ostatak EU
- ❖ Medijalna plata
- ❖ Zapošljavanje stranaca

GEOGRAFSKE KARAKTERISTIKE I KLIMATSKI USLOVI

Bosna i Hercegovina (BiH, B&H) je mala balkanska zemlja sa rastućom ekonomijom koja se nalazi na raskršću Jugoistočne i Južne Evrope.

Okružena je Hrvatskom, Srbijom i Crnom Gorom, dok na jugu ima usku obalu na Jadranskom moru unutar Sredozemnog mora, koja je duga oko 20 kilometara i okružuje grad Neum.

Bosna i Hercegovina sastoji se od dva kopnena područja: **Bosna, severni deo**, je planinska i prekrivena gustim šumama, koja je i njeno glavno prirodno obeležje; 53% zemlje prekriveno je gustim šumama, što može predstavljati izuzetan potencijal za drvnu i građevinsku industriju.

ŠUMSKI POTENCIJAL

Prema šumskom potencijalu, Bosna i Hercegovina zauzima prvo mesto na Balkanu, a sedmo u Evropi. Zbog svoje prirodne i raznolike strukture, šume predstavljaju bitan resurs za dalji razvoj Bosne i Hercegovine.

Zemlja je i geografski odlično pozicionirana u smislu različitih klimatskih uticaja (mediteranske i umereno kontinentalne klime) i poseduje preko stotinu vrsta drveća.

Interesantan je podatak da Bosna i Hercegovina ima više vodopada nego Italija, Francuska i Nemačka zajedno.

REČNI POTENCIJAL

Hercegovina, južni deo, sastoji se uglavnom od kamenih brda i ravnih obradivih površina.

Rečni sistem čine reke Bosna, Drina, Neretva, Vrbas i Sava. **Hidro potencijal Bosne i Hercegovine iznosi 6.000 MW**, dok je njegova iskorišćenost samo 35%. Od ukupne površine BiH 51,210 km², pod vodenim površinama je 12.2 km² teritorije. Rečnu mrežu Bosne i Hercegovine čini 262 manjih ili većih reka, koje generišu veliki broj vodopada.

ENERGETSKI POTENCIJALI

Bosna i Hercegovina ima snežne zime i kišnu sezonu u rano leto.

Leta su topla u planinskim dolinama, ali hladna na višim nadmorskim visinama. U južnim krajevima ima 1900-2300 sunčanih sati (Mostar = 2285 sati). U severnoj Bosni i Hercegovini ima 1800-2000 sunčanih sati, više u istočnom nego u zapadnom delu.

Ukoliko bi u potpunosti iskoristila svoje potencijale, Bosna i Hercegovina mogla bi biti **regionalni lider u proizvodnji čiste energije.**

Teren: Planine i doline

Prirodni resursi kojima BIH raspolaže:

Ugalj, gvozdena ruda, boksit, bakar, olovo, cink, zlato, hromit, kobalt, mangan, nikel, glina, gips, so, pesak, šume, hidroenergija.

Bosna i Hercegovina je više od četiri puta energetski intenzivna od proseka u zemljama EU i ima najveći energetski intenzitet na Zapadnom Balkanu. Stambeni sektor je odgovoran za najveći udeo ukupne finalne potrošnje energije i ima veliki potencijal za poboljšanja.

- BiH ima značajan potencijal obnovljive energije, posebno u hidroenergetskim i vetroelektranskim kapacitetima.
- Prema studiji koju je sprovedla nemačka vlada, BiH bi mogla proizvesti do 2000 MW energije vetra godišnje, prvenstveno na području Livna, Tomislavgrada, Mostara i Trebinja. Ova industrija u nastajanju i dalje se suočava sa nekoliko regulatornih i finansijskih izazova.
- Mreža puteva i autoputeva je ukupne dužine 22.926 km. Za svakog od 3,27 miliona stanovnika zemlje, ovo odgovara 7,01 metar. Time je Bosna i Hercegovina na 76. mestu na globalnoj rang listi.

PRAVNO UREĐENJE

BiH se sastoji od dva entiteta: **Federacije BiH (Federacija)** i **Republike Srpske (RS)**. Treće, manje područje, **Brčko Distrikt**, deluje pod posebnom samoupravom. Zakonodavstvo u smislu jedinstvenosti tržišta je uređeno na nivou BiH, dok dio zakonodavstva je uređen na nivou entiteta. Sve tri administrativne jedinice imaju dijelom približna zakonodavna i poreska pravila koja treba uzeti u obzir prilikom ulaganja u zemlju.

Glavni grad i poslovni centar zemlje je Sarajevo (274.524 stanovnika). Sa veoma bogatom istorijom, Sarajevo je jedan od najstarijih gradova u Evropi i jedna od omiljenih destinacija za turiste koji dolaze u region. Neki od drugih važnih i većih gradova za poslovanje su Banja Luka, Tuzla, Mostar, Zenica i Trebinje.

Populacija: 3,271 milion stanovnika (2021)

Površina: 51,210 km² (19,772 mi²)

Službeni jezik: bosanski, hrvatski, srpski.

Valuta: Konvertibilna marka – BAM (vezano za EUR – 1 EUR = 1,95583 KM)

MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI

Stopa inflacije za Bosnu i Hercegovinu u Novembru 2022. iznosila je **16,3%**.

Stopa inflacije u Bosni i Hercegovini je u proseku iznosila 2,36% od 2006. do 2023. godine, dostigavši rekordnih 17,40% u Oktobru 2022. godine i rekordno nisku od -2,10% u Maju 2020.

Stopa nezaposlenosti u BiH za 2022. iznosila je **15,7%**.

GDP = 23,37 milijardi USD (2021.)
GDP per capita = 7.143,31 USD (2021.)

U 2023. godini predviđa se rast bruto domaćeg proizvoda BiH za 3,1%, izvor *Svetska banka, Jun 2022*, u svom izveštaju *Global Economic Prospects*.

Predviđeno je da će bruto domaći proizvod u tekućim cenama Bosne i Hercegovine kontinuirano rasti između 2022. i 2027. godine za ukupno 7,6 milijardi američkih dolara (+32,09 posto).

Procenjuje se da će BDP iznositi 31,27 milijardi američkih dolara u 2027.

INDUSTRIJSKI POTENCIJAL

Sa stanovišta stranih investitora, Bosna i Hercegovina je atraktivna lokacija za investiranje. Njen geografski položaj predstavlja vezu između Evropske unije i zemalja Jugoistočne Evrope.

Relativno niski troškovi rada, blizina evropskog i CEFTA tržišta, razvijena industrijska kultura, stabilna valuta samo su neki od razloga zbog kojih se investitori odlučuju za Bosnu i Hercegovinu.

Bosna i Hercegovina je tranziciona ekonomija sa brzim opadanjem stanovništva.

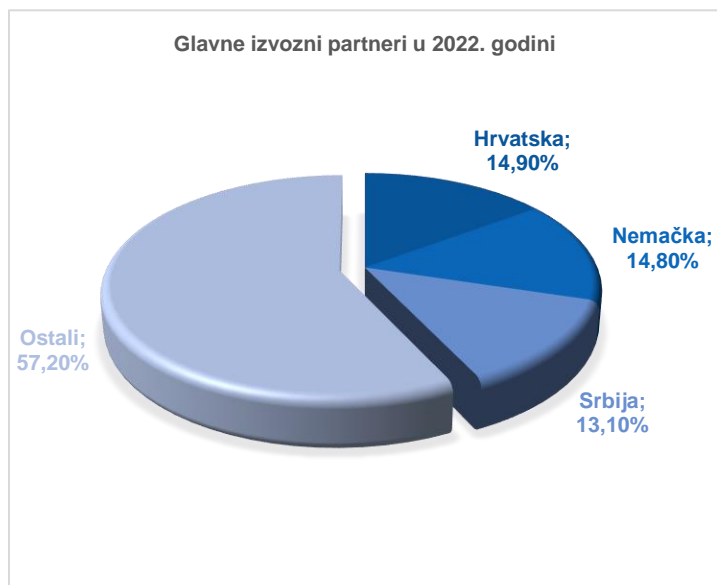
Ekonomski rast u BiH prvenstveno je vođen potrošnjom i, u određenoj meri, javnim investicijama.

BiH je usko vezana za globalne lance vrednosti jer prvenstveno izvozi robu niske vrednosti, a ne usluge.

Glavne industrije: čelik, ugalj, ruda gvožđa, olovo, cink, mangan, boksit, aluminijum, montaža motornih vozila, tekstil, duvanski proizvodi, drveni nameštaj, municija, kućni aparati, prerada nafte.

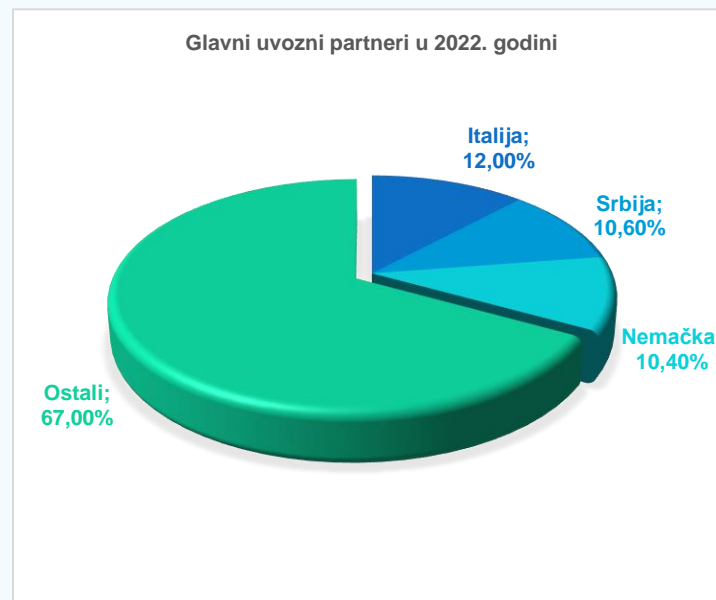
IZVOZNI PARTNERI I MATERIJALI

Glavni izvozni materijali: Metali, odeća, proizvodi od drveta;

Takođe, važno je napomenuti da zahvaljujući rastu cena električne energije usled aktuelne energetske krize, izvoz ovog strateškog proizvoda bio je rekordan i iznosio je 1.074.654 KM, podaci su Agencije za statistiku BiH.

UVOZNI PARTNERI I MATERIJALI

Glavni uvozni materijali: Mašine i oprema, hemikalije, goriva, namirnice;

BiH uvozi skoro duplo više nego što izvozi: uvoz u 2022. godini iznosio je 28,6 milijardi KM u odnosu na izvoz od 17,9 milijardi KM. Stopa pokrivenosti uvoza izvozom iznosi 62,8%. Zemlja finansira ovaj trgovinski deficit putem obimnih doznaka iz dijaspore BiH od 2 miliona, a koja živi van zemlje.

BOSNA I HERCEGOVINA – TRŽIŠNI PRIORITETI I MOGUĆNOSTI

Glavni ekonomski prioriteti Bosne i Hercegovine su: ubrzanje integracije u EU; jačanje fiskalnog sistema; reforma javne uprave; članstvo u Svetskoj trgovinskoj organizaciji; i obezbeđivanje ekonomskog rasta negovanjem dinamičnog, konkurentnog privatnog sektora.

BiH nudi mogućnosti dobro pripremljenim i upornim izvozniciima i investitorima. Zemlja je otvorena za strane investicije i nudi liberalan trgovinski režim. Bogato obdarena prirodnim resursima, najbolje mogućnosti pruža u sledećim sektorima:

- Proizvodi i usluge poljoprivrednog sektora koji se odnose na meso i stoku, mleko i mlečne proizvode, voće i povrće, lekovito i aromatično bilje i ribarstvo.
- Materijali za industrijsku preradu za snabdevanje bh. industrijskog sektora na bazi metala.
- Oprema za proizvodnju i prenos energije za izgradnju i dogradnju hidroelektrana, termoelektrana i projekata distribucije električne energije.
- Telekomunikaciona oprema i usluge za proširenje postojećih mreža uključujući mobilne, fiksne i širokopoljasne mreže.
- Inženjering saobraćajne infrastrukture i građevinske usluge za projekat izgradnje autoputa na Koridoru 5c i unapređenje lokalne, putne i železničke infrastrukture.
- Građevinska oprema za podršku infrastrukturnim projektima.
- Medicinska oprema za javne zdravstvene sisteme i privatne ordinacije, uključujući sofisticiranu dijagnostičku opremu.
- Oprema i usluge informacione tehnologije uključujući kompjuterski softver i IT opremu i usluge.

Neophodno je posetiti zemlju u ranoj fazi istraživanja tržišta kako bi se razvili relevantni industrijski kontakti i razumela višeslojna birokratska struktura BiH. Za kompaniju koja je nova na tržištu, identifikacija lokalnog partnera je ključna. Izbor treba da bude zasnovan na poznavanju lokalnog tržišta potencijalnog partnera i temeljnoj proveru njegove reputacije. Prodajni agenti, predstavnici i distributeri imaju važnu ulogu na ovom tržištu.

ZAŠTITA STRANOG ULAGANJA I TRGOVINSKI SPORAZUMI

U skladu sa Zakonom o politici direktnih stranih ulaganja u BiH stranim investitorima garantovano je sledeće:

- Strani investitori imaju ista prava i obveze kao i rezidenti Bosne i Hercegovine;
- Strani investitori mogu otvoriti bankovne račune kod bilo koje poslovne banke u domaćoj ili slobodno konvertibilnoj valuti;
- Strani investitori imaju pravo da slobodno zapošljavaju inostrane državljane, ukoliko zakoni BiH ne predviđaju drugačije;
- Strani investitori imaju ista vlasnička prava nad nekretninama kao domaći pravni subjekti;
- Strani investitori su zaštićeni od nacionalizacije, eksproprijacije, rekvizicije i mera s jednakim učinkom; takve mere mogu se poduzeti isključivo u javnom interesu, shodno važećim zakonima i podzakonskim aktima, uz plaćanja primerene naknade.
- Strani investitori imaju pravo vršiti transfer dobiti u inostranstvo, koja nastane kao rezultat njihovog rada u Bosni i Hercegovini.

Prava i povlastice koje su date stranim investitorima, kao i obveze, koje proizlaze iz Zakona o politici direktnih stranih ulaganja, ne mogu se ukinuti niti poništiti stupanjem na snagu naknadno donesenih zakona i podzakonskih akata.

SPORAZUMI O ZAŠTITI STRANIH ULAGANJA

- Nakon 2015. godine, potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) između Evropske Unije (EU) i Bosne i Hercegovine (BiH), a 2022. godine ishodom kandidatskom statusa za članstvo Europskoj Uniji, Bosna i Hercegovina je korak bliže usklađivanju zakonodavnog uređenja sa zakonodavstvom Evropske Unije. Ovim korakom stabilnost trgovinskih i ekonomskih odnosa između Evropske Unije i Bosne i Hercegovine je znatno povećana.
- Pored navedenog, Bosna i Hercegovina je u cilju zaštite stranog ulaganja i lakšeg pristupa drugim europskim i svjetskim tržištima zaključila Sporazum o slobodnoj trgovini (CEFTA) sa Makedonijom, Srbijom, Albanijom, Moldavijom, Crnom Gorom i Kosovom.
- Sporazum o slobodnoj trgovini je zaključen od strane Bosne i Hercegovine sa EFTA zemljama i to: Švicarskom, Norveškom, Islandom i Lihtenštajnom.
- Bosna i Hercegovina takođe ima potpisan Sporazum o slobodnoj trgovini s Turskom, čime je omogućen pristup tržištu od 70 miliona ljudi.
- Povlašten trgovinski sistem Bosna i Hercegovina ima sa Novim Zelandom, Japanom, Australijom i zemljama članicama Euroazijskog ekonomskog saveza.

Bosna i Hercegovina primjenjuje Sporazume o promociji i uzajamnoj zaštiti ulaganja sa:

- *Albanijom, Austrijom, Belgijom, Luksemburgom, Bjelorusijom, Češkom, Danskom, Egiptom, Finskom, Francuskom, Grčkom, Hrvatskom, Holandijom, Iranom, Italijom, Jordanom, Kanadom, Katarom, Kinom, Kuvajtom, Litvom, Mađarskom, Sjevernom Makedonijom, Malezijom, Moldavijom, Njemačkom, Pakistanom, Portugaom, Rumunijom, SAD-om, San Marino, Slovačkom, Slovenijom, Srbijom, Španijom, Švicarskom, Švedskom, Turskom, Ujedinjenim Kraljevstvom i Ukrajinom.*

Imajući u vidu navedene odnose koje Bosne i Hercegovine njeguje sa drugim državama, pokretanje poduzeća u BiH predstavlja mogućnost za izvoz na tržište od skoro 600 miliona ljudi, bez plaćanja carinskih dužnosti.

<https://ia-lawfirm.com/>

CARINSKE POVLASTICE

- Strana ulaganja će biti izuzeta od plaćanja carina i carinskih obaveza, osim putničkih vozila, automata za zabavu i za igre na sreću.
- Od plaćanja uvoznih carina oslobađa se oprema za proizvodnju koja se ne proizvodi u Bosni i Hercegovini, koja se uvozi za novu ili proširenje postojeće proizvodnje, modernizaciju proizvodnje, uvođenje nove odnosno osavremenjenje postojeće proizvodne tehnologije, a kojom se obavlja neposredna proizvodna delatnost.
- Od plaćanja uvoznih carina oslobađaju se proizvodna sredstva i druga oprema koja pripada preduzeću koje definitivno prekida svoju delatnost u drugoj državi i premešta se u carinsko područje Bosne i Hercegovine radi obavljanja slične delatnosti;

SLOBODNE ZONE

U BiH trenutno postoje 4 slobodne zone: „Visoko“ d.o.o. - Visoko, „Vogošća“ d.o.o. - Vogošća, „Hercegovina“ d.o.o. - Mostar i "Holc" d.o.o. – Puračić (kod Lukavca). Shodno Zakonu o slobodnim zonama BiH, osnivač slobodne zone može biti jedna ili više domaćih ili stranih pravnih i fizičkih lica koja su registrovana u BiH.

Sledeće su fiskalne prednosti slobodne zone:

- Korisnici slobodne zone ne plaćaju PDV i uvozne dažbine na opremu koja će se koristiti za proizvodnju;
- Ulaganja u slobodne zone, transfer dobiti i prenos ulaganja takođe su slobodni;
- Osnivanje slobodne zone je ekonomski opravdano ako se na temelju priloženog elaborata o ekonomskoj opravdanosti osnivanja slobodne zone može oceniti da će vrednost robe, koja se izvozi iz slobodne zone, preći najmanje 50% ukupne vrednosti proizvedene robe koja napušta slobodnu zonu u razdoblju od 12 meseci;
- Oslobađanje od plaćanja PDV-a za korištenje dobara (izuzev energenata – el. energija, plin i dr.) u slobodnim zonama, a koja služe za proizvodnju i/ili daljnji promet dobara namijenjenih izvozu iz BiH;
- Oslobađanje od plaćanja PDV-a na opremu, postrojenje i alat, koji se koriste u slobodnim zonama za proizvodnju i/ili daljnji promet dobara namijenjenih izvozu iz BiH;
- Oslobađanje od plaćanja PDV-a za sve usluge korisnicima slobodnih zona koje su direktno povezane sa unosom dobara u slobodne zone i izgradnju objekata namijenjenih obavljanju djelatnosti u slobodnim zonama.

POREZI U BOSNI I HERCEGOVINI

Porez na dodatnu vrijednost (PDV)

Stopa poreza na dodatnu vrijednost je jedinstvena i iznosi **17%**.

Zakon o porezu na dodatnu vrijednost predvidio je oslobađanje od plaćanja PDV-a za vršenje određenog prometa u okviru pojedinih djelatnosti pobrojanim u članovima od 24. do 30. Zakona. Neke od njih su:

- Djelatnosti u javnom interesu;
- Usluge osiguranja i reosiguranja, promet nepokretne imovine, izuzev prvog prenosa prava svojine ili prava raspolaganja novoizgrađenom nepokretnom imovinom, usluge izdavanja pod zakup i podzakup kuća za stanovanje, stanova i stambenih objekata na period duži od 60 dana, kao i usluge izdavanja pod zakup poljoprivrednog i šumskog zemljišta registrovanog u zemljišnim knjigama, finansijske usluge, trgovanje dionicama, upravljanje investicionim fondom;
- Konačni uvoz dobara čiji bi svaki dalji promet od strane poreskog obveznika bio oslobođen od PDV-a u Bosni i Hercegovini kao i dobra koja su oslobođena plaćanja carine, usluge povezane sa uvozom dobara...

Treba naglasiti da je u ovom dijelu Zakona o porezu na dodatnu vrijednost navedeno i oporezivanje nultom stopom npr. u pogledu izvoza dobara iz Bosne i Hercegovine od strane ili u ime prodavca, pružanje usluga, uključujući i prevoz i druge pomoćne usluge, koje su direktno povezane s izvozom ili uvozom dobara.

Prema BiH propisima, obveznik PDV-a ima pravo da odbije PDV koji je obavezan da plati ili ga je platio prilikom kupovine dobara ili usluga od drugog obveznika ili prilikom uvoza dobara, pod uslovom da ta dobra, odnosno usluge koristi za promet dobara i usluga koji podliježe plaćanju PDV-a.

Obveznik može da ostvari pravo na odbitak ulaznog poreza za promet dobara i usluga koji izvrši u inostranstvu, pod uslovom da bi pravo na odbitak ulaznog poreza postojalo da je takav promet izvršen u Bosni i Hercegovini.

Direktni porezi

Primjena propisa o direktnim porezima u Bosni i Hercegovini (porez na dohodak i porez na dobit) zavisi od mjesta obavljanja djelatnosti. Shodno tome, direktni porezi u Bosni i Hercegovini su regulisani na tri nivoa – **Federacija Bosne i Hercegovine, Republika Srpska i Brčko distrikt Bosne i Hercegovine**. Stopa poreza na dobit ili dohodak iznosi **10%**.

Federacija BiH

Članom 36. *Zakona o porezu na dobit* je predstavljena mogućnost slijedećih ostvarivanja poticaja:

Porezni obveznik ima pravo na umanjenje plaćanja poreza na dobit na osnovu investiranja u skladu sa određenim uvjetima taksativno pobrojanim u narednim stavkama:

- Poreznom obvezniku koji izvrši investiranje iz vlastitih sredstava u proizvodnu opremu u vrijednosti više od 50% ostvarene dobiti tekućeg poreznog perioda, umanjuje se obaveza obračunatog porez na dobit za 30% iznosa u godini investiranja. Pod investiranjem u proizvodnu opremu podrazumijeva se kupovina stalnih sredstava i to: *postrojenja i opreme, uz izuzetak putničkih automobila, koju obveznik kupuje vlastitim sredstvima u svrhu obavljanja proizvodne djelatnosti.*
- Poreznom obvezniku koji u periodu od pet uzastopnih godina izvrši investiranje iz vlastitih sredstava u ukupnom iznosu 20 miliona KM, s tim da u prvoj godini investira 4 miliona KM, umanjuje se obaveza obračunatog poreza na dobit za 50% iznosa u godinama investiranja. Pod investiranjem podrazumijeva se ulaganje u stalna sredstava i to: *nekretnine, postrojenja i opremu, uz izuzetak stambenih jedinica i putničkih automobila, koja će porezni obveznik koristiti u svrhu obavljanja proizvodne djelatnosti.*

Nadalje, *Zakon o porezu na dobit* je predvidio da porezni obveznik ima pravo na porezno priznati rashod u visini dvostrukog iznosa bruto plate isplaćene novoprimitljenim zaposlenima.

Republika Srpska

Zakonom o porezu na dobit predviđeno je da poreski obveznik koji na teritoriji Republike Srpske izvrši ulaganje u opremu i postrojenja za obavljanje registrovane proizvodne djelatnosti ima pravo na umanjenje poreske osnovice za vrijednost izvršenog ulaganja.

Porez po odbitku plaća se na sljedeće isplate prihoda nerezidentu:

- a) dividende i udjele u dobiti,
- b) kamate,
- c) naknade po osnovu autorskog prava i srodnih prava i prava intelektualne svojine (prava na reprodukciju književnih, umjetničkih, naučnih i kinematografskih djela, patente, licence, prava na upotrebu imena, dizajn, model, zaštitni znak, nacrt, plan i druga slična prava),
- d) za izvođenje estradnog, zabavnog, umjetničkog ili sportskog programa u Republici Srpskoj,
- e) za stručne, naučne, tehničke i obrazovne usluge (istraživanje tržišta, reklama i promocija, rukovođenje, konsalting, poresko i poslovno savjetovanje, revizorske, računovodstvene, pravne usluge, edukaciju i druge slične usluge),
- f) za premije osiguranja za osiguranje ili reosiguranje od rizika u Republici Srpskoj,
- g) za telekomunikacione usluge između Republike Srpske i strane države i
- h) za zakup pokretne imovine.

Porez po odbitku ne plaća se na:

- Dobit vraćenu u zemlju nerezidenta koja se odnosi na njegovo stalno mjesto poslovanja u Republici Srpskoj, pri čemu dobit vraćena u zemlju znači preostalu dobit nerezidenta nakon plaćenog poreza na dobit u Republici Srpskoj,
- Kamate po kreditima i zajmovima korišćenim od pravnog lica iz Republike Srpske i stalnog mjesta poslovanja nerezidenta u Republici Srpskoj za ulaganje u opremu i postrojenja u smislu člana 26. ovog zakona i
- Prihode u obliku kamate ili njenog funkcionalnog ekvivalenta na dužničke hartije od vrijednosti koje emituje Republika Srpska ili jedinica lokalne samouprave u njenom sastavu.

<https://ia-lawfirm.com/>

Porez po odbitku obračunava se na osnovu isplate ili na drugi način izmirene:

- a) dividende, odnosno raspodele iz dobiti;
- b) kamate ili njenog funkcionalnog ekvivalenta po finansijskim instrumentima i aranžmanima;
- c) naknada za autorska prava i druga prava intelektualnog vlasništva;
- d) naknada za upravljačke, tehničke i obrazovne usluge (uključujući naknade za usluge istraživanja
- e) tržišta, poreznog savjetovanja, revizorske usluge i konzalting usluge);
- f) naknada za zakup na osnovu iznajmljivanja pokretne i nepokretne imovine;
- g) naknada za zabavne i sportske događaje;
- h) premija osiguranja za osiguranje ili reosiguranje od rizika u Federaciji;
- i) naknada za telekomunikacijske usluge;
- j) ostale naknade za usluge, ali samo za nerezidente iz država sa kojima nema potpisan ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja.

Plaćanju poreza po odbitku ne podliježu:

- kamate na kredite koje daju dobavljači za nabavku opreme za proizvodne djelatnosti;
- kamate na državne obveznice;
- premija osiguranja za reosiguranje od rizika u Federaciji koju plaća reosiguravalac koji ima odobrenje za rad od nadzornog organa.

Porez po odbitku se plaća po stopi od **10%**, osim ako ugovorom o izbjegavanju dvotstrukog oporezivanja zaključenom između BiH i relevantne države, nije ugovoren drugačiji iznos.

Porez na promet nekretnina plaća se po stopi od **5%**.

Porez po odbitku se plaća po stopi od 10%, osim ako ugovorom o izbjegavanju dvotstrukog oporezivanja zaključen između BiH i relevantne države, nije nešto drugo ugovoreno.

U Republici Srpskoj postoji obaveza plaćanja poreza na nepokretnosti po stopi od 0.20 %. Izuzetno, poreska stopa za nepokretnosti u kojima se neposredno obavlja proizvodna djelatnost iznosi do 0,10%.

Brčko distrikt BiH

Brčko distrikt Bosne i Hercegovine ima vlastiti poreski sistem (osim indirektnih poreza PDV 17%), a koji ima sljedeće specifičnosti:

- Ne postoji porez na promet nekretnina.
- Stopa poreza na nekretnine iznosi 0,05% od procjenjene vrijednosti i plaća se na godišnjem na nivou.
- Porez na dobit preduzeća je 10%.

Poreske olakšice za pravna lica su previđene Zakonom o porezu na dobit i sumirane u sljedeće stavke:

- Poresko oslobođanje po osnovu učešća prihoda od izvoza u ukupnom prihodu za poreznog obveznika koji je u godini za koju se utvrđuje porez na dobit izvozom ostvario određen procent od ukupno ostvarenog prihoda oslobađa se plaćanja poreza na dobit na osnovicu, koju čini utvrđena dobit, dvostruko srazmjerno učešću prihoda od izvoza u ukupno ostvarenom prihodu uz kumulativno ispunjavanje uslova da poreski obveznik ima sjedište u Brčko distriktu BiH i da se pretežno bavi proizvodnjom (ne odnosi se na dobit ostvarenu prihodima od izvoza usluga i nematerijalnih sredstava) .
- Umanjenje poreske osnovice poreskom obvezniku a najviše do 50% oporezive osnovice, za iznos izvršenog ulaganja u zemljište, građevinske objekte, postrojenja u opremu, namještaj i transportna sredstva za obavljanje vlastite djelatnosti na teritoriji distrikta;
- Umanjenje poreske osnovice u visini isplaćenih bruto plata novozaposlenih radnika, kao podsticajne mjere za zapošljavanje poreskom obvezniku koji je u poreskoj godini zaposlio nove radnike na neodređeno vrijeme;
- Mogućnost podnošenja konsolidovane poreske prijave koje nije vremenski ograničeno.

- U sva tri navedena poreska sistema postoji mogućnost podnošenja konsolidovane poreske prijave koje podrazumjeva podnošenje poreznog konsolidovanja za matično društvo i njegova zavisna društva. U konsolidovanom poreznom bilansu gubici jednog ili više privrednih društava prebijaju se na račun dobiti ostalih privrednih društava u grupi. Jednom odobreno porezno konsolidovanje primjenjuje se najmanje pet godina.
- Kod utvrđivanja poresne osnovice priznaje se obračunata amortizacija primjenom proporcionalne metode amortizacija na dugotrajnu imovinu i imovinu s pravom korištenja. Porezno priznate stope amortizacije dugotrajne imovine su taksativno pobrojane Zakonima o porezu na dobit.

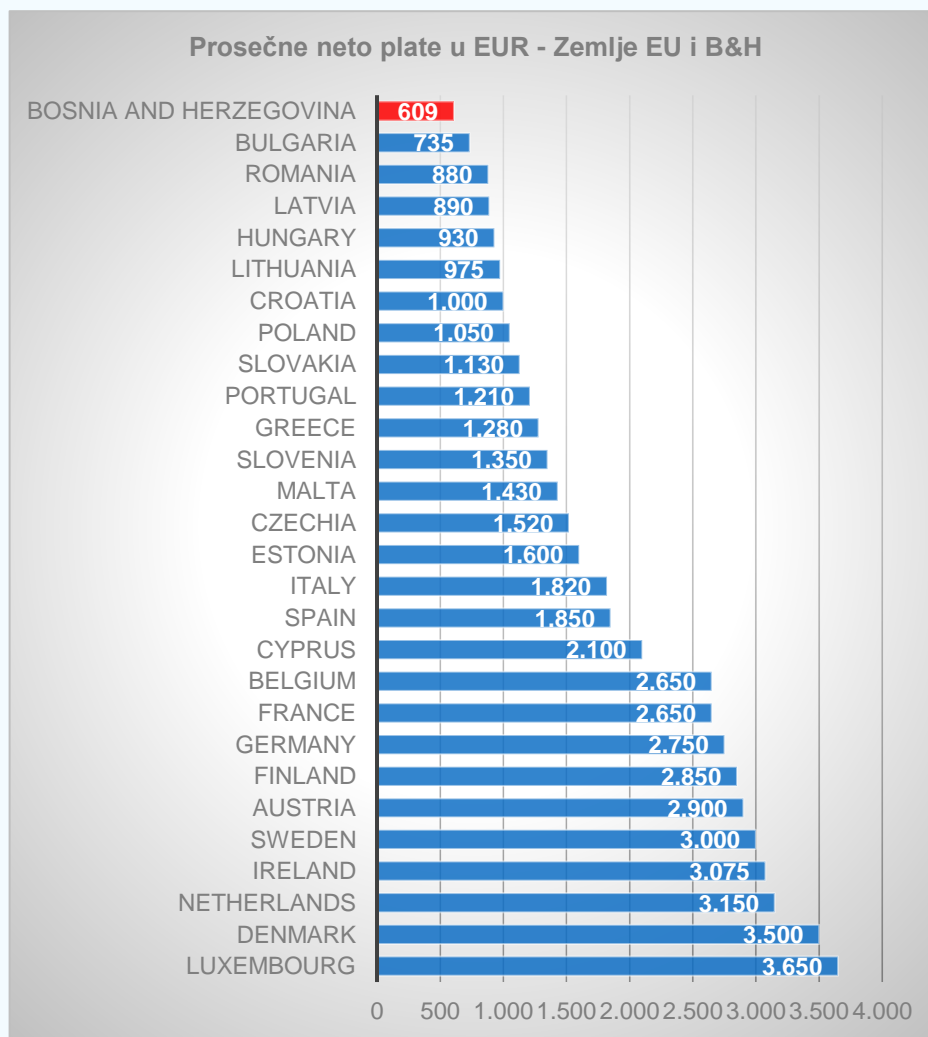
DOPRINOSI

U Federaciji BiH, Republici Srpskoj, kao i Brčko distriktu BiH, doprinosi se obračunavaju na temelju bruto plate. Bruto plata obuhvata neto platu zaposlenih, pomnoženu s utvrđenim koeficijentom, plus doprinosi iz plate. Procenat doprinosa za zaposlenike iznosi:

- **FBiH:** 17% za penzijsko i invalidsko osiguranje, 12,5% za zdravstveno osiguranje i 1,5% za osiguranje u slučaju nezaposlenosti (ukupno 31% na bruto platu).
- **RS:** 18,5% za penzijsko i invalidsko osiguranje, 10,2% za zdravstveno osiguranje, 0,6% za osiguranje u slučaju nezaposlenosti i 1,7% za zaštitu djece (ukupno 31% na bruto platu).

Brčko Distrikt: 17% za penzijsko i invalidsko osiguranje za poslodavce koji primjenjuju FBiH Zakona i 18,5% za penzijsko i invalidsko osiguranje za poslodavce koji primjenjuju RS Zakon, 12% za zdravstveno osiguranje, 1,5% za osiguranje u slučaju nezaposlenosti (ukupno: 32% na bruto platu) ne uključujući porez na dohodak, a koji se plaća po stopi od 10%.

KONKURENTNIJI TROŠKOVI RADA U ODNOSU NA OSTATAK EU

MEDIJALNA PLATA

Medijalna plata iznosi 2.480 KM (1.269 EUR) mesečno, što znači da polovina (50%) stanovništva zarađuje manje od 2.480 KM (1.269 EUR) dok druga polovina zarađuje više od 2.480 KM.

Uopšteno govoreći, zaposleni sa iskustvom od dve do pet godina zarađuju u proseku 32% više od mlađih u svim industrijama i disciplinama.

Profesionalci sa iskustvom dužim od pet godina obično zarađuju u proseku 36% više od onih sa manje od pet godina radnog iskustva.

Promena plata na osnovu iskustva drastično varira od jedne lokacije do druge i u velikoj meri zavisi i od polja karijere.

Ekonomija BiH raste, ali ne dovoljno brzo da se stvori životni standard koji stanovništvo želi. Bosna i Hercegovina samostalno je krenula sa niske osnove nakon raspada Jugoslavije, a proizvodnja je opala za oko 80% između 1989. i 1995. usled rata.

BiH po glavi stanovnika ima BDP koji iznosi oko 1/3 proseka EU. Iako privreda BiH poslednjih godina raste, svojim sadašnjim tempom trebalo bi više od 100 godina da dostigne prosečan nivo prihoda u EU.

Ako se rast ubrza i održi na približno 5% (kao i pre globalne finansijske krize), približavanje prihodima EU moglo bi se dostići za tri decenije.

Veća ulaganja, veća produktivnost i poboljšanje tržišta radne snage biće potrebni za ubrzanje ekonomskog rasta.

ZAPOŠLJAVANJE STRANACA (RADNE DOZVOLE I DOZVOLE ZA PRIVREMENI BORAVAK)

Stranac može raditi na teritoriji BiH ukoliko pribavi radnu dozvolu i dozvolu za privremeni boravak.

Radnu dozvolu za stranca pribavlja poslodavac na način da nadležnom kantonalnom organu upućuje zahtjev za izdavanje radne dozvole sa popratnom dokumentacijom taksativno pobrojanim pomenutim Zakonima.

Nakon pribavljanja radne dozvole, radnik na kojeg se ista odnosi, ima obavezu lično podnijeti zahtjev za privremeni boravak na teritoriji BiH. *Postupak pribavljanja radne dozvole i dozvole za privremeni boravak u prosjeku traje od 2-4 mjeseca.*

Nadležni organ ne može izdati radnu dozvolu strancu ukoliko se na evidenciji nezaposlenih prema sjedištu poslodavca nalazi nezaposlena osoba koja ispunjava uvjete u skladu sa zahtjevom za izdavanje radne dozvole.

Na osnovu radne dozvole stranac može raditi samo na onom radnom mjestu ili na onoj vrsti poslova za čije je obavljanje radna dozvola izdata, te na osnovu koje je strancu odobren privremeni boravak.

Radna dozvola se izdaje na period koji ne može biti duži od jedne godine.

Radna dozvola se može produžiti na period od godinu dana.

Stranci mogu raditi u BiH bez radne dozvole, pored ostalog, ako obavljaju poslove kao osnivači privrednog društva sa sjedištem u BiH, ako privredno društvo na svakog stranca, uključujući i osnivače, zapošljava minimalno pet državljana BiH i isplaćuje bruto platu po svakom zaposlenom najmanje u visini prosječne bruto plate u BiH, te izmiruje poreske obaveze.

<https://ia-lawfirm.com/>